

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2020

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ (4)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Τρίτη 16 Ιουνίου 2020

08:00 – 11:00

ΛΥΣΕΙΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 ΜΟΝΑΔΕΣ)

A1. Να συμπληρώσετε την καθεμία από τις πιο κάτω προτάσεις με μια από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ορθή ιστορικά πρόταση. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της φράσης που απαιτείται.

(10 x 1 = 10 μονάδες)

1. Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης πολέμησε εναντίον των Οθωμανών

α. στην Αλαμάνα.

β. στο Βαλτέτσι. **ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ**

γ. στο Χάνι της Γραβιάς.

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 12

2. Αποτέλεσμα του Κριμαϊκού Πολέμου ήταν η ήττα

α. της Ρωσίας. **ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ**

β. της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

γ. της Γαλλίας.

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 15

3. Χώρα αφετηρίας της Βιομηχανικής Επανάστασης υπήρξε η

α. Μεγάλη Βρετανία. **ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ**

β. Γερμανία.

γ. Ισπανία.

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 16

4. Με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου (1913) προσαρτήθηκε στην Ελλάδα

α. η Κρήτη.

β. η Ανατολική Θράκη.

γ. η Καβάλα. **ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ**

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 22

5. Στις παραμονές του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου την Τριπλή Συνεννόηση αποτελούσαν
- α. η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία και η Ρωσία. **ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ**
 - β. η Γερμανία, η Αυστρία και η Ιταλία.
 - γ. η Γερμανία, η Βουλγαρία και η Οθωμανική Αυτοκρατορία.

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 23

6. Επίστρατοι ονομάστηκαν κατά τη διάρκεια του Εθνικού Διχασμού οι
- α. δυνάμεις κρούσης των υποστηρικτών του βασιλιά Κωνσταντίνου Α΄. **ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ**
 - β. δυνάμεις κρούσης των υποστηρικτών του Ελευθέριου Βενιζέλου.
 - γ. βρετανικές και γαλλικές δυνάμεις στη Θεσσαλονίκη.

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 26

7. Η Οκτωβριανή Επανάσταση εκδηλώθηκε το 1917 από τους
- α. φιλελεύθερους αστούς.
 - β. Μπολσεβίκους. **ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ**
 - γ. οπαδούς του Τσάρου.

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 30

8. Το κραχ του 1929 συνέβη
- α. στη Βιέννη.
 - β. στο Βερολίνο.
 - γ. στη Νέα Υόρκη. **ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ**

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 33

9. Το Βαλκανικό Σύμφωνο (1934) στρεφόταν εναντίον
- α. της Ελλάδας.
 - β. της Γαλλίας.
 - γ. της Βουλγαρίας. **ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ**

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 35

10. Κατά τη διάρκεια της συμμαχικής αντεπίθεσης στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο πραγματοποιήθηκε
- α. η επιχείρηση «Μπαρμπαρόσα».
 - β. η επιχείρηση «Μαρίτα».
 - γ. η απόβαση στη Νορμανδία. **ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ**

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 41

A2. Να τοποθετήσετε τις πιο κάτω προσωπικότητες σε χρονολογική σειρά ανάλογα με την περίοδο της πολιτικής / στρατιωτικής τους δράσης, ξεκινώντας από την προγενέστερη και αριθμώντας τις από το 1 μέχρι το 5.

(5 x 2 = 10 μονάδες)

α. Χαρίλαος Τρικούπης **ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 18**

β. Φραγκλίνος Ρούσβελτ **ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 35**

γ. Όθωνας **ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 14**

δ. Αλέξανδρος Υψηλάντης **ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 12**

ε. Αριστείδης Μπριάν **ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 31**

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

1δ. Αλέξανδρος Υψηλάντης

2γ. Όθωνας

3α. Χαρίλαος Τρικούπης

4ε. Αριστείδης Μπριάν

5β. Φραγκλίνος Ρούσβελτ

ΜΕΡΟΣ Β΄

(45 ΜΟΝΑΔΕΣ)

Η διατύπωση της απάντησης είναι δυνατό να αποκλίνει από την προτεινόμενη με την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιούνται οι ιστορικές έννοιες και όροι, όπως παρουσιάζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας Γ΄ Λυκείου Κατεύθυνσης.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων.

(3 x 5 = 15 μονάδες)

α. Συνέδριο της Βιέννης

(χρονικό πλαίσιο, τέσσερις [4] χώρες που πρωταγωνίστησαν, δύο [2] επιδιώξεις)

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Χρονικό πλαίσιο: 1814 -1815

Χώρες: Αυστρία, Ρωσία, Πρωσία, Βρετανία, Γαλλία

Επιδιώξεις:

- παλινόρθωση παλαιού καθεστώτος (ancient regime)
- περιορισμός της Γαλλίας στα προπολεμικά της σύνορα / αποκατάσταση εδαφικού καθεστώτος της Ευρώπης
- αποκατάσταση παλαιού πολιτικού καθεστώτος / απόλυτης μοναρχίας
- διατήρηση των πολυεθνικών αυτοκρατοριών
- διατήρηση μόνιμης ισορροπίας ισχύος στην Ευρώπη
- περιορισμός των εθνικών και φιλελεύθερων κινημάτων και των ριζοσπαστικών αλλαγών

β. Αποικιοκρατία

(τρία [3] αίτια, δύο [2] γεωγραφικές περιοχές εξάπλωσης)

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 16-17

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Αίτια:

- αναζήτηση αγορών
- αναζήτηση πηγών πρώτων υλών
- πίστη στην ανωτερότητα του δυτικού πολιτισμού
- πίστη στο χρέος για εξαγωγή των θεσμών και αξιών του δυτικού πολιτισμού στον υπανάπτυκτο οικονομικά κόσμο της Αφρικής και της Ασίας / μεσσιανισμός
- φιλανθρωπία
- εξυπηρέτηση οικονομικών και στρατηγικών συμφερόντων
- συνέπεια βιομηχανικής επανάστασης
- εθνικισμός / εθνικές επιδιώξεις
- οποιοδήποτε άλλο ιστορικό δεδομένο συνδέεται αιτιακά με την αποικιοκρατία

Περιοχές εξάπλωσης:

- Αφρική
- Ασία / Άπω Ανατολή
- Νησιά Ειρηνικού Ωκεανού
- Ωκεανία
- Λατινική Αμερική
- Οποιαδήποτε άλλη αναφορά σε ευρύτερη περιοχή (π.χ. Ινδοκίνα) ή συγκεκριμένη περιοχή αποικιοποίησης (π.χ. Κύπρος)

γ. Συνθήκη των Βερσαλλιών

(χρονολογία, τέσσερις [4] πρόνοιες)

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 27

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Χρονολογία: 1919

Πρόνοιες:

- Προσάρτηση Αλσατίας και Λορραίνης από τη Γαλλία
- Προσάρτηση μικρότερων γερμανικών περιοχών από Βέλγιο και Πολωνία
- Απώλεια γερμανικών αποικιών (στην Αφρική, στην Ασία και στον Ειρηνικό Ωκεανό)
- Αποστρατικοποίηση ανατολικής όχθης του Ρήνου (σε βάθος 50 χιλιομέτρων)
- Κατάληψη της ανατολικής όχθης του Ρήνου από τους Συμμάχους
- Υποχρέωση για πολεμικές αποζημιώσεις εκ μέρους της Γερμανίας
- Περιορισμός της στρατιωτικής δύναμης της Γερμανίας

B2. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων να παρουσιάσετε τέσσερα (4) αίτια του Κινήματος στο Γουδί και να το συγκρίνετε με το Κίνημα των Νεοτούρκων αναφέροντας τέσσερις (4) ομοιότητες. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω όροι/έννοιες:

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 20

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή

- Αναφορά στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897
- Αναφορά στις εκσυγχρονιστικές προσπάθειες του Χαρίλαου Τρικούπη και την κατάληξή τους
- Αναφορά στα εθνικά κινήματα / τις εθνικές διεκδικήσεις στα Βαλκάνια
- Ή άλλο συναφές και έγκυρο ιστορικό δεδομένο που συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με το κίνημα στο Γουδί

Ζητούμενα

Κύριο μέρος

Σύνδεση των αιτίων του Κινήματος στο Γουδί με τις συνέπειες του ελληνοτουρκικού πολέμου

Αίτια του Κινήματος στο Γουδί / συνέπειες ελληνοτουρκικού πολέμου:

- Εγκαθίδρυση της Διεθνούς Οικονομικής Επιτροπής (ΔΟΕ) (μετά τη χρεοκοπία του 1893 / ξένα δάνεια)
- Ατιμωτική ήττα της Ελλάδας το 1897 και καταβολή αποζημιώσεων προς την Οθωμανική Αυτοκρατορία
- Έντονη κριτική εναντίον της δυναστείας των Γλύξμπουργκ (μετά την εξέγερση στην Κρήτη / Κίνημα του Θέρισου το 1905)
- Επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων και εμπλοκή τους στα εσωτερικά της χώρας
- Αδυναμία στήριξης των Ελλήνων της Μακεδονίας, της Θράκης και της Κρήτης
- Κριτική στον διάδοχο Κωνσταντίνο και στους κακούς σχεδιασμούς του στρατού
- Ενόχληση της αστικής τάξης για την ταπείνωση του έθνους
- Αίτημα για αναδιοργάνωση του στρατού και της κοινωνίας / αίτημα για συνταγματικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις
- Επικρίσεις και διαμαρτυρίες του πνευματικού κόσμου για την πορεία της ελληνικής κοινωνίας
- Άλλο συναφές και έγκυρο ιστορικό δεδομένο

Σύγκριση Κινήματος στο Γουδί με Κίνημα Νεοτούρκων:

Υποχρεωτικά σημεία:

- Κινήματα υποκινούμενα από τον στρατό (Νεότουρκοι) και τον Στρατιωτικό Σύνδεσμο (Κίνημα στο Γουδί) αντίστοιχα
- Αίτημα για εκσυγχρονισμό της κοινωνίας και του στρατού
- Εθνικισμός: προσπάθεια προστασίας των εθνικών συμφερόντων αντίστοιχα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μέσω του εκτουρκισμού και των εθνοκαθάρσεων και του ελληνικού κράτους μέσω της προώθησης της Μεγάλης Ιδέας

Προαιρετικά σημεία

- Υποστηριζόμενα από μεγάλη μερίδα του λαού
- Αντίδραση στο παλαιό κατεστημένο

- Πολιτική που οδήγησε στη σύγκρουση Ελλάδας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- Αίτημα για μεταρρυθμίσεις
- Αίτημα για ανανέωση της πολιτικής ζωής
- Σχεδόν ταυτόχρονη εκδήλωση των κινημάτων
- Οποιαδήποτε άλλη ομοιότητα τεκμηριώνεται ιστορικά

Σύντομος επίλογος – Κατακλείδα

- Σχολιασμός / συμπέρασμα / σύνοψη της εκδήλωσης του Κινήματος στο Γουδί / της σύγκρισης μεταξύ των δύο κινημάτων
- Αναφορά στους Βαλκανικούς Πολέμους

B3. Σε κείμενο έκτασης 180-220 λέξεων να παρουσιάσετε αναλυτικά πέντε (5) συνέπειες της Μικρασιατικής Καταστροφής για την Ελλάδα. Ποια από αυτές θεωρείτε σημαντικότερη; Να τεκμηριώσετε την άποψή σας.

(15 μονάδες)

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 29-30, 32-33

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή

- Αναφορά στα αίτια / στις συνθήκες διεξαγωγής / στην έκβαση του Μικρασιατικού Πολέμου
- Άλλη συναφής και έγκυρη ιστορική αναφορά

Ζητούμενα

Συνέπειες Μικρασιατικής Καταστροφής

Αναλυτική παρουσίαση πέντε (5) εκ των των εξής θεμάτων:

- Ο ξεριζωμός και σταδιακός αφανισμός των Ελλήνων της Μικράς Ασίας, της Ανατολικής Θράκης / Κωνσταντινούπολης και του Πόντου και το οικονομικό και κοινωνικό βάρος της υποδοχής και περίθαλψης των προσφύγων / οι αλλαγές που επέφερε το προσφυγικό κύμα στην ελληνική κοινωνία.
- Οι αλλαγές που επέφερε το προσφυγικό κύμα στην ελληνική κοινωνία με την ανάπτυξη της εργατικής τάξης / δημογραφική αλλαγή κυρίως στη Β. Ελλάδα / οποιαδήποτε άλλη τεκμηρίωση των αλλαγών που επέφεραν οι πρόσφυγες
- Η ανατροπή της φιλοβασιλικής κυβέρνησης με το κίνημα Πλαστήρα και η δίκη των έξι
- Η εκτέλεση υψηλόβαθμων στελεχών της φιλοβασιλικής παράταξης και η εκθρόνιση και εκδίωξη του βασιλιά Κωνσταντίνου Α΄
- Η συνέχιση και όξυνση του εθνικού διχασμού με την υπερίσχυση αρχικά φιλοβενιζελικών (δεκαετία του 1920) και αργότερα φιλοβασιλικών / αντιβενιζελικών κυβερνήσεων (δεκαετία του 1930) / με τη διενέργεια φιλοβενιζελικών και αντιβενιζελικών πραξικοπημάτων
- Εντονότερη ανάμειξη των στρατιωτικών στην πολιτική ζωή με τη διενέργεια φιλοβενιζελικών και αντιβενιζελικών πραξικοπημάτων

- Υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης και οριστικοποίηση των ελληνοτουρκικών συνόρων, εγκατάλειψη της Μεγάλης Ιδέας και της διεκδίκησης περιοχών με ελληνικούς πληθυσμούς (Δωδεκάνησα, Β. Ήπειρος, Κύπρος) / προσπάθεια αποκατάστασης φιλικών σχέσεων με άλλες χώρες
- Προσπάθεια αποκατάστασης φιλικών σχέσεων με άλλες χώρες / του διπλωματικού κύρους της Ελλάδας μέσα από τις διμερείς συμφωνίες που υπόγραψε η κυβέρνηση του Ελευθέριου Βενιζέλου
- Προσπάθεια οικονομικής ανάκαμψης μετά τις (δεκαετείς) δαπανηρές στρατιωτικές επιχειρήσεις και τον κλονισμό της οικονομίας με τη σύναψη δανείων για έργα υποδομής / βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας
- Βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας μέσω της ανάπτυξης της βιομηχανίας (υποχρεωτικό) και της γεωργίας / του εμπορίου / ή οποιαδήποτε άλλη τεκμηρίωση της οικονομικής ανάπτυξης
- Προσπάθεια ηθικής ανάκαμψης με αποτέλεσμα την οικονομική και κοινωνική πρόοδο της δεκαετίας του 1920
- Παρουσίαση άλλης συναφούς και έγκυρης συνέπειας

Σημαντικότερη συνέπεια: Ιστορική τεκμηρίωση επιλογής

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Σημαντικότερη συνέπεια ήταν το προσφυγικό κύμα γιατί άλλαξε τον δημογραφικό χαρακτήρα του ελληνικού κράτους / έτσι έληξε το ζήτημα του αλυτρωτισμού.

Προσοχή: Δεν δίνονται μονάδες για απλή αναφορά της άποψης.

Σύντομος επίλογος – Κατακλείδα

- Σχολιασμός / συμπέρασμα / σύνοψη των συνεπειών της Μικρασιατικής Καταστροφής

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 ΜΟΝΑΔΕΣ)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Γ1.

(11 μονάδες)

Παράθεμα Ι.

Τῷ Κ. ΝΑΥΑΡΧΩ ΚΟΔΡΙΓΓΤΩΝΙ, εἰς Μελίτην

Αἰγίνη, 28 Ἰανουαρίου 1828

[Επιστολή και υπόμνημα του Κυβερνήτη της Ελλάδας προς τον Άγγλο ναύαρχο Κόδριγκτον].

Ἐπταετής πόλεμος ἐξολοθρευτικός καί ἐσωτερική ἀταξία ἀφίνουσι τήν Ἑλλάδα εἰς χεῖρας 20 ἢ 30.000 στρατιωτῶν καί 15 ἢ 20.000 ἀεργούντων [= χωρίς απασχόληση] ναυτῶν. Ἡ πολιτεία δέν ἔχει οἰκονομίαν. Ἡ μέν Στερεά καί ἡ Πελοπόννησος δέ ν φέρουσιν ὠδεμίαν πρόσοδον [= εισόδημα]. τά δέ ἰσοδήματα τοῦ Αἰγαίου τό πλεῖστον προεξωδεύθησαν εἰς κατεπειγούσας ἀνάγκας, καί εἰς ἐκτέλεσιν σχεδίων

Ίσως μή άρμοζόντων είς τήν κατάστασιν καί είς τά άληθή συμφέροντα τής Έλλάδος. Ό λαός εΐναι είς τήν πανεσχάτην άπορίαν [= φτώχεια], διότι ό στρατιώται, χωρίς νά πολεμώσι τούς Τούρκους, κατατρώγουσι τήν έλπίδα τής τροφής του καί είς τό παρόν καί είς τό μέλλον. Ή δέ ναυτιλία, άντί νά τοϋ προμηθεύση πόρους, τόν καταβαρύνει μέ τά άποτελέσματα τής πειρατείας. Τό πρώην όνομαζόμενον ένταϋθα Βουλευτικόν σώμα καί κυβέρνησις, ήτον κατά τό εί κός [= όπως ήταν φυσικό] κανον νά άναστείλη τήν πρόοδον τοϋ κακοϋ καί νά εϋρη τήν θεραπείαν. Μή έχον νά θρέψη ή νά μισθοδοτήση οϋδένα στρατιωτικόν ή πολιτικόν ύπεργάτην, παρ' οϋδέν έλογίζετο ύπό τε τοϋ στρατοϋ καί τοϋ στόλου καί τοϋ λαοϋ· όθεν καί τήν έφήμερον [= περιστασιακή] έξουσίαν του περιώριζεν είς πλάγια μέσα, είς έπιρροάς κομμάτων, καί ποτε ίσως είς πράξεις άμφίβολον έχούσας τό έννομον.

Εταιρεία Κερκυραϊκών Σπουδών, Ιστορικά Κείμενα, Αρχείον Ιωάννου Καποδίστρια, επιμ. Κ. Δαφνής, τ. Ζ', Κέρκυρα 1986, σ. 312-313.

Παράθεμα II.

Ο Καποδίστριας εισηγήθηκε στη βουλή την αναστολή της λειτουργίας του Συντάγματος της Τροιζήνας. Με το ψήφισμα της 18^{ης} Ιανουαρίου 1828 η βουλή επικύρωσε την αναστολή και αυτοκαταργήθηκε, για να αντικατασταθεί από το «Πανελλήνιο» και αργότερα τη «Γερουσία», τα 27 μέλη της οποίας επέλεγε ο κυβερνήτης. Στην έκθεσή του στις 11/23 Ιουλίου 1829 προς την Εθνοσυνέλευση του Άργους, ο Καποδίστριας εξηγούσε ότι η αναστολή της λειτουργίας του συντάγματος θα διαρκούσε μέχρις ότου «η τύχη της Ελλάδος αποφασιστεί οριστικώς». Το μεσοδιάστημα αυτό έμελλε να διαρκέσει από το 1828 έως το 1844.

Θάνος Μ. Βερέμης, Γιάννης Σ. Κολιόπουλος, Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης, 1821, Η δημιουργία ενός έθνους-κράτους, Αθήνα: εκδ. Μεταίχμιο, 2018, σ. 380-381.

α. Ποιο από τα δύο παραθέματα είναι πρωτογενής πηγή και γιατί;

(3 μονάδες)

ΑΠ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 13

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Πρωτογενής πηγή: Παράθεμα I

Επεξήγηση: Επιστολή του Καποδίστρια / του κυβερνήτη, άρα μαρτυρία από πρόσωπο που έζησε τα γεγονότα / αυτόπτη μάρτυρα / σύγχρονο των γεγονότων.

β. Με βάση το παράθεμα I να αναφέρετε τέσσερα (4) προβλήματα που αντιμετώπισε ο Καποδίστριας, όταν ανέλαβε τη διακυβέρνηση της Ελλάδας.

(4 μονάδες)

ΑΠ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 13

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Προβλήματα:

Αναδιτύπωση των εξής σημείων του παραθέματος:

- Έλλάδα είς χειρας 20 ή 30.000 στρατιωτών καί 15 ή 20.000 άεργούντων ναυτών.
- Ή πολιτεία δέν έχει οίκονομίαν.
- Ή μέν Στερεά καί ή Πελοπόννησος δέν φέρουσιν οϋδεμίαν πρόσοδον
- τά δέ είσοδήματα τοϋ Αιγαίου τό πλείστον προεξωδεύθησαν είς κατεπειγούσας άνάγκας, καί είς έκτέλεσιν σχεδίων ίσως μή άρμοζόντων είς τήν κατάστασιν καί είς τά άληθή συμφέροντα τής Έλλάδος.
- Ό λαός εΐναι είς τήν πανεσχάτην άπορίαν, (διότι οί στρατιώται, χωρίς νά πολεμώσι τούς Τούρκους, κατατρώγουσι τήν έλπίδα τής τροφής του καί είς τό παρόν καί είς τό μέλλον).

- Ἡ δὲ ναυτιλία, ἀντὶ νὰ τοῦ προμηθεύῃ πόρους, τὸν καταβαρύνει μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῆς πειρατείας.
- Τὸ πρῶτον ὀνομαζόμενον ἑνταῦθα Βουλευτικόν σῶμα καὶ κυβέρνησις, ἦτον κατὰ τὸ εἶκος ἀνίκανον νὰ ἀναστείλῃ τὴν πρόοδον τοῦ κακοῦ καὶ νὰ εὔρῃ τὴν θεραπείαν / παρ' οὐδὲν ἐλογίζετο ὑπὸ τε τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου καὶ τοῦ λαοῦ·
- ὅθεν καὶ τὴν ἐφήμερον ἐξουσίαν του περιώριζεν εἰς πλάγια μέσα, εἰς ἐπιρροάς κομμάτων, καὶ ποτε ἴσως εἰς πράξεις ἀμφίβολον ἐχούσας τὸ ἔννομον.

γ. Να ἐξηγήσετε καὶ νὰ τεκμηριώσετε ἱστορικά τὴν υπογραμμισμένη πρόταση τοῦ παραθέματος II.

(4 μονάδες)

ΑΠ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 13-14

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Εξήγηση: Το ἐλληνικὸ κράτος διοικήθηκε χωρὶς σύνταγμα ἀπὸ τὴν αυτοδιάλυση τῆς βουλῆς τὸ 1828 μέχρι καὶ τὴν ψήφιση τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844.

Ἱστορική τεκμηρίωση: Με τὴν ἀφίξή του ὁ Καποδίστριας ἀνέστειλε τὸ σύνταγμα τῆς Τροιζήνας, ἐνὼ με βάση τὸ Πρωτόκολλο τῆς Ἀνεξαρτησίας τοῦ 1830 ἡ Ελλάδα ὑπήχθη σὲ καθεστὼς μοναρχικοῦ πολιτεύματος τὸ ὁποῖο διάρκεσε μέχρι καὶ τὴ θέσπιση τῆς συνταγματικῆς μοναρχίας τὴν ἐποχὴ τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνα μετὰ τὴν Ἐπανάσταση τῆς 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843.

Γ2.

(10 μονάδες)

Παράθεμα I.

Ρώσος: «Ἐχω τὴν αἴσθησι, Λόρδε μου, ὅτι ἔχω τὸ πλεονέκτημα.»

Ἄγγλος: «Συγγνώμη, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ ἰσχυρότερος!»

Συνέδριο τοῦ Βερολίνου (1878) – Τελικὸς γύρος

Βρετανικὸ σατιρικὸ περιοδικὸ
Punch, 17 Ἰουλίου 1878.
Ψηφιακὴ Συλλογὴ τοῦ
Πανεπιστημίου τῆς Φλόριδας
(<https://ufdc.ufl.edu/UF00078627/00033/28x>)
[ἀπόδοση στα ἐλληνικά]

Ἡμερομηνία ἀνάκτησης: 14
Ἰουνίου 2020

Παράθεμα II.

[...] Η Βρετανία αναζητούσε νέα ερείσματα στην περιοχή, μετά τη λειτουργία της διώρυγας του Σουέζ, και η τροπή που πήρε το Ανατολικό ζήτημα επιβεβαίωνε τις παραδοσιακές φοβίες του Λονδίνου για κάθοδο της Ρωσίας στη Μεσόγειο. Σύμφωνα με τον Άγγλο πρωθυπουργό Βενιαμίν Ντισραέλι, η Κύπρος ήταν απαραίτητη για τη διασφάλιση του δρόμου προς την Ινδία και την προστασία των βρετανικών συμφερόντων στην Ανατολή, καθώς αποτελούσε «το κλειδί για τη Δυτική Ασία».

Πέτρος Παπαπολυβίου, «Ο σπόρος του κακού», εφημ. Ο Φιλελεύθερος, 7 Ιουνίου 2008.

Παράθεμα III.

[...] Όταν ο Στρατηγός Γούλσλεϊ αποβιβάστηκε στη Λάρνακα στις 22 Ιουλίου 1878 για να κηρύξει επίσημα το τέλος της τουρκικής διοίκησης και την αρχή της βρετανικής κατοχής, έγινε δεκτός από τον τότε Μητροπολίτη Κιτίου με το αίτημα να παραδώσουν σύντομα οι νέοι κατακτητές την Κύπρο στην Ελλάδα. Αν και υπάρχουν κάποια στοιχεία ότι αυτό το τόσο συχνά αναφερόμενο επεισόδιο έχει κατά κάποιο τρόπο κατασκευαστεί μέσα από τις διαρκείς επανιστορήσεις του, από την αρχή της νέας κυριαρχίας υπήρχε αναμφίβολα η ελπίδα ότι η Κύπρος θα βρεθεί σύντομα σε ένα πιο οικείο περιβάλλον, στους κόλπους μιας Μεγάλης Ελλάδας. Εξάλλου, αυτή η προσδοκία δεν ήταν τελείως ανυπόστατη· βασιζόταν σε μια πίστη προς τις αγαθοεργές εκδηλώσεις αυτού του φιλελεύθερου βρετανικού πολιτισμού [...].

Robert Holland, *Η Βρετανία και ο Κυπριακός αγώνας 1954-1959*, μτφρ. Β. Φωτοπούλου, Αθήνα: εκδ. Ποταμός, 2001, σ. 21.

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να περιγράψετε το σκίτσο του παραθέματος I (πρόσωπα και αντικείμενα) και να εξηγήσετε πώς συνδέεται με το παράθεμα II.

(4 μονάδες)

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 20

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Πρόσωπα και αντικείμενα: Στα αριστερά ένας Ρώσος ευγενής κρατάει έντυπα όπου αναγράφεται η φράση «αγγλικές υποχωρήσεις». Στα δεξιά ένας Άγγλος ευγενής κρατάει παρόμοια έντυπα όπου αναγράφεται η φράση «ρωσικές υποχωρήσεις» και μέσα περιέχουν ένα πελώριο κλειδί που γράφει «Κύπρος». Τα δύο πρόσωπα ανταγωνίζονται για το ποιος πήρε το μεγαλύτερο πλεονέκτημα / είναι έτοιμα για μονομαχία / για τον τελικό γύρο αναμέτρησης στις διαπραγματεύσεις που διεξάγονταν στο Συνέδριο του Βερολίνου.

Σύνδεση με το παράθεμα II: Η στρατηγική σημασία της Κύπρου για την Αγγλία που διαφαίνεται από το κλειδί στο σκίτσο και την αντίστοιχη λέξη στο παράθεμα / από την αναφορά στη διευθέτηση του Ανατολικού Ζητήματος / στην παρεμπόδιση εξόδου της Ρωσίας στη Μεσόγειο.

β. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε τρεις (3) λόγους που δημιουργούσαν την ελπίδα ότι «η Κύπρος θα βρεθεί σύντομα σε ένα πιο οικείο περιβάλλον, στους κόλπους μιας Μεγάλης Ελλάδας» (παράθεμα III).

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 13, 15, 20

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Λόγοι της ελπίδας για ένωση με την Ελλάδα:

- Πίστη στον βρετανικό φιλελευθερισμό
- Ελπίδα για βοήθεια από ένα πολιτισμένο κράτος
- Ελπίδα για βοήθεια από ένα χριστιανικό κράτος
- Έκφραση του αιτήματος για ένωση κατά την άφιξη του στρατηγού Γούλσεϊ
- Η θετική στάση της Αγγλίας απέναντι στη δημιουργία του ελληνικού κράτους
- Η παραχώρηση των Επτανήσων στην Ελλάδα από τη Βρετανία το 1864
- Κλίμα ευφορίας λόγω της απαλλαγής από το οθωμανικό καθεστώς

Γ3.

(14 μονάδες)

Παράθεμα Ι.

Φάνηκε έτσι στον ορίζοντα μια πρώτης τάξεως διεθνής κρίση: αν η Γερμανία εξαπέλυε επίθεση στην Τσεχοσλοβακία, η Γαλλία ήταν υποχρεωμένη να βοηθήσει τη δεύτερη · η Σοβιετική Ένωση ήταν επίσης δεσμευμένη από την Συνθήκη να βοηθήσει την Τσεχοσλοβακία. Και αν η Γαλλία εμπλεκόταν σε πόλεμο με τη Γερμανία, ήταν σχεδόν βέβαιο πως θα συρόταν σ' αυτόν και η Βρετανία.

Το βρετανικό υπουργικό συμβούλιο μελέτησε δύο τρόπους για να αποτραπεί αυτή η πιθανή εξέλιξη. Ο ένας ήταν να προστεθεί και μια βρετανική υπόσχεση βοήθειας εάν η Τσεχοσλοβακία δεχόταν επίθεση, αλλά η ιδέα αυτή απορρίφθηκε. Ο Τσάμπερλαιν και ο υπουργός εξωτερικών Λόρδος Χάλιφαξ θεώρησαν ότι αυτό ίσως επέσπευδε έναν πόλεμο που μπορούσε να αποφευχθεί, ενώ άλλοι υπουργοί φοβούνταν ότι η βρετανική άμυνα κατά γερμανικών αεροπορικών επιθέσεων δεν ήταν ακόμη αρκετά ισχυρή ώστε να διακινδυνεύσουν έναν πόλεμο. Αντί γι' αυτό, συμφώνησαν να ενθαρρύνουν την ικανοποίηση των γερμανικών αιτιάσεων κατά των Τσεχοσλοβάκων.

Alastair Parker, *Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος*, μτφρ. Γ. Κονδύλης, Αθήνα: εκδ. Επιλογή / Θύραθεν, 2004, σ. 27-28.

Παράθεμα ΙΙ.

**Φωτογραφία από τη
Συνδιάσκεψη του
Μονάχου (29
Σεπτεμβρίου 1938)**

Ομοσπονδιακό Αρχείο
Γερμανίας (Φωτογραφία
146-1970-052-24)

[https://de.wikipedia.org/w
iki-Münchner_Abkommen](https://de.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCnchner_Abkommen)

Ημερομηνία ανάκτησης:
14 Ιουνίου 2020

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να αναφέρετε ποιοι ήταν οι δύο τρόποι αποτροπής του πολέμου που συζήτησε το βρετανικό υπουργικό συμβούλιο, σύμφωνα με το παράθεμα I.

(4 μονάδες)

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 37-38

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Τρόποι αποτροπής του πολέμου:

Αναδιατύπωση των εξής σημείων του παραθέματος:

- να προστεθεί και μια βρετανική υπόσχεση βοήθειας εάν η Τσεχοσλοβακία δεχόταν επίθεση
- να ενθαρρύνουν την ικανοποίηση των γερμανικών αιτιάσεων κατά των Τσεχοσλοβάκων.

β. Να αναφέρετε το όνομα και την ιδιότητα δύο (2) εκ των προσώπων που αριθμούνται στη φωτογραφία (παράθεμα II).

(2 μονάδες)

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 32, 33

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Παρουσίαση προσώπων:

1. Μπενίτο Μουσολίνι, ηγέτης (του φασιστικού καθεστώτος) της Ιταλίας / Ντούσε
2. Αδόλφος Χίτλερ, ηγέτης (του ναζιστικού καθεστώτος) της Γερμανίας / Φύρερ
3. Νέβιλ Τσάμπερλαιν, πρωθυπουργός της Αγγλίας

γ. Στο πλαίσιο ποιας βρετανικής και γαλλικής πολιτικής πραγματοποιήθηκε η Συνδιάσκεψη του Μονάχου; Να αξιολογήσετε τη συγκεκριμένη πολιτική.

(8 μονάδες)

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 37-38

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Πολιτική: πολιτική του κατευνασμού / πολιτική υποχώρησης / πολιτική αποδοχής των απαιτήσεων του Χίτλερ

Αξιολόγηση:

α. Σωστή πολιτική: ακολουθούσε τη βούληση του λαού που δεν επιθυμούσε νέο πόλεμο / στόχευε στην αποφυγή νέας καταστροφικής σύρραξης στην Ευρώπη / στόχευε στην καλύτερη προετοιμασία του βρετανικού στρατού / η συγκεκριμένη απαίτηση του Χίτλερ ήταν δίκαιη, αφού αφορούσε γερμανικούς πληθυσμούς που είχαν αποκοπεί από τη Γερμανία με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών.

β. Λανθασμένη πολιτική: με βάση το αποτέλεσμα δημιουργήθηκαν τετελεσμένα και επιπλέον δεν αποφεύχθηκε ο πόλεμος / είχε προηγηθεί η καταπάτηση της Συνθήκης των Βερσαλλιών με την επαναστρατικοποίηση της Ρηνανίας και την ενσωμάτωση της Αυστρίας, επομένως οι στόχοι του Χίτλερ ήταν ξεκάθαροι.

ΤΕΛΟΣ